

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 35

Pošta byla na venkově vždy jedním z center styku lidí s lidmi a s celým světem

Takzvaná optimalizace poštovních služeb je možná pro Českou poštu s.p. finančním krokem vpřed, ale pro lidi na venkově se to jeví z mého pohledu spíše jako krok zpět.

Naše obec Morašice vždy patřila k těm pokrokově smýšlejícím. Radní asi tak před 140 lety rozhodli o stavbě nové školy. Dále brzy poté k nebývalým vymoženostem vesnice přibyla i budova zdravotního střediska, kterou postavil pan doktor na vlastní náklady. Samozřejmě když radní mysleli na vzdělanost obyvatel a jejich zdraví, tak ani pošta nesměla chybět. Ta se stala místem styku se světem. Bylo možné koupit si známku, poslat dopis, odeslat telegram, zatelefonovat si. Vesnice se díky těmto službám postupně stávala centrem dění i pro ty menší nejbližší vesničky v okolí v době, kdy auto bylo vzácností a veřejná doprava prakticky neexistovala. Nikdo se nemusel složitě dopravovat až do Litomyšle. Když se začtu do kroniky, dýchne na mne oprávněná pýcha našich předků, kteří si vážili toho nového, pokrokového, toho, co máme široko daleko jen my, toho, co si vybuodovali a zřídili sami.

Nyní již nežijeme způsobem jako naši předkové. V každé rodině máme nejméně jedno auto a v každé druhé počítač s internetovým připojením. Nebráníme se pokroku a změnám. Přesto ale stále platí, že vesnice se školou, zdravotním střediskem a současnou poštovní úřadovnou patří i dnes k té „střediskové“, nebo spádové. Ráno se k nám sjedou žáci z vesniček z okolí, přijedou pacienti k lékařům a někteří z nich společně s našimi důchodci se hemží na poště. Slovo hemží je odpovídající, protože v ranních hodinách spěchající spoluobčan nemá šanci hodně rychle věci vyřídit, fronta čekajících vypovídá o všem. Pošta, tak jak ji známe s provozovny na venkově v dnešní podobě, stále žije a je využívána. **Nevidím jediný důvod, proč by to takto nemělo úplně stejně pokračovat dále, když to funguje.**

A proč vlastně potřebujeme na vesnici poštu v době, kdy píšeme SMS, e-maily, využíváme datové schránky a elektronické bankovníctví? Na venkově, ale samozřejmě i ve městě, žije i dnes mnoho lidí, kteří tyto komunikační kanály nepoužívají. Ráno jdou tak jako dříve na poštu s dopisem, koupit si noviny, nechat dobít kredit na mobil, vybrat peníze, vyzvednout si doporučený dopis atd. Když je zavřeno v obchodě, mohou si tu nakoupit drobné věci denní potřeby. Pro tyto služby nemusí vyjíždět do města. Spojení hromadnou dopravou ostatně není ideální.

Když jsem se dověděla o optimalizaci poštovních služeb a o možnosti zrušení poštovní úřadovny třeba i u nás, vzkypěla ve mně krev předků. Vzpomněla jsem si na vyprávění babičky, jak kdysi i její rodiče byli nadšeni z existence poštovní služebny a my bychom o ni měli v budoucnu možná přijít !!! Do některých vesnic tato již konkrétní zpráva o změnách přišla jako rána z čistého nebe. Česká pošta s.p. neinformovala samosprávy o svých záměrech a začala rovnou jednat. Prozatím se to týkalo jen „zkušebního vzorku“. Naší vesnice se to zatím nedotklo. Naštěstí se vzedmula vlna odporu ze strany STAN (Starostové a nezávislí), SMS (Sdružení místních samospráv) a SMO (Svaz měst a obcí) a nastalo vyjednávání a kladení požadavků vůči vedení České pošty s.p.

V této době již téma optimalizace poštovních služeb není pojmem úplně neznámým. Proběhl i pilotní projekt **České pošty s.p. „Partner“**, který byl na počátku července 2011 vyhodnocen. Jednotlivé změny byly známkovány jako ve škole. Průměrné známky jsou vesměs vcelku libivé, ale zdá se, že ne zcela objektivní. „Pan učitel“ velmi přivíral oko a byl shovívavý. Z názorů starostů, kteří prováděli rovněž hodnocení, v mnoha případech vyznívá postesknutí nad tím, že pokud je „nová úřadovna pošty“ zřízena na obecním úřadě a pokud služby pošty poskytuje paní účetní, dochází občas ke kumulaci práce pro poštu a obec. Úřadovna v obchodě je prý přijatelná, ale ani ona neposkytne všechny služby jako plnohodnotná úřadovna pošty dosud. Vesměs starostové dále poukazovali na fakt, že lidé, převážně důchodci a ženy na MD, si po jmenovaných změnách nemohou vybírat

peníze z účtů vedených Poštovní spořitelnou. Pokud za touto službou vyjedou do města, tak tam i většinu peněz utratí. Tím bude docházet k většímu strádání prodejen a služeb na venkově, k jejich nerentabilitě a možná i postupnému zániku. A jsme zase v začarovaném kruhu. Nefungující služby na venkově, z toho plyne úbytek lidí z venkova, z toho plyne prodražování služeb (např. provozní náklady na 1 žáka ve škole, provozní náklady na 1 občana na vodovod, na čistírnu odpadních vod atd.), z toho plyne větší přesun financí z obcí na provoz školy, vodovodu a do čistírny, z toho plyne méně peněz na investice a opravy, z toho plyne horší vzhled vesnice.....

Jsem možná v tomto případě hodně pesimisticky naladěná, ale přesto se my, představitelé obcí, musíme zasadit o to, aby na venkově zůstaly přinejmenším služby pošt srovnatelné kvality jako dosud. SMS požaduje lepší informování samospráv ze strany České pošty s.p., dále informovanost občanů letáčky, předání harmonogramu plánovaných změn a rovněž zachování všech stávajících služeb České pošty s.p. Dne 13. září 2011 měla proběhnout další schůzka mezi Českou poštou s.p., Sdružením místních samospráv a Svazem měst a obcí, kde měly být věci řešeny dále.

Na venkově žije sice méně obyvatel na jednom místě, ale přesto nejde, aby jim bylo všechno „zoptimalizováno“ v jejich neprospěch.

Stále musím opakovat svůj slogan: *Venkov je krásné místo, žijí zde stejně šikovní, chytrí a skvělí lidé jako ve městě a měli by mít stejná práva. Musejí to ale stále světu připomínat a žádat o tato nezpochybnitelná práva nahlas.*

Mgr. Hana Štěpánová - starostka

Nový vrt v Morašicích

Práce byly započaty v lokalitě současné vodárny v červenci 2011 v době, kdy již bylo zcela jasné, že dotaci obdržíme. Vrtná souprava začala slibně s hloubením dle projektové dokumentace.

V hloubce ani ne 10 metrů zdolali pracovníci několik decimetrů silnou tvrdou pískovcovou desku, pod kterou je čekalo překvapení v podobě zatím blíže neodhadnutelné tloušťky vrstvy rozsypané, tvořené z drobných „kamínků“. Vrtařům se hloubicí kladivo v tomto materiálu zaklíňovalo a nebylo možno pokračovat dál, protože vyvrtaný otvor byl okamžitě z okolního prostředí zase zasypáván a kladivo těsněji a těsněji zaklíňováno. Pracovníci měli nakonec velký problém kladivo z podzemí osvobodit.

Jediné možné řešení, jak projít touto vrstvou, je spolu s kladivem hned vsunovat ochrannou trubku. Tím by se ale průměr vrtu zmenšil a nebyly by dodrženy parametry projektové dokumentace. A pokud by nebyla dodržena projektová dokumentace, tak by nám dílo neproplatil Státní fond životního prostředí z dotace. Tím pádem se hledalo jiné řešení, abychom si peníze z dotace uchovali.

Nyní čekáme na to, až bude počátkem října 2011, nebo ještě později, volná výkonnější vrtná souprava, která dokáže hloubit ještě větším průměrem. Tím bude postupně zasunována hned při vrtání do země větší ochranná trubka a do ní již bude vystrojen nový vrt přesně podle parametrů projektové dokumentace.

Závěrem: Člověk ještě nedokáže nahlédnout desítky metrů pod zem (do 150 m u nás), aby přesně věděl, co jej tam čeká. Ale zákony kolem dotací se tváří, že to jasně musíme vědět, předem musíme doložit, jak to přesně bude v zemi krok po kroku pokračovat. Když nás pak matička ZEMĚ překvapí, tak úřední šiml řehtá jak zběsilý podle taktu zákonů a my tady „dole“ si můžeme nohy uběhat a hlavu přetrhnout, aby se nám podařilo najít jiné, ale zákonům vyhovující řešení. Ale stále věřím, že se dílo zdárně podaří a my si klidně budeme pak doma otáčet kohoutkem vodovodu další desítky let a pít již v klidu vodu z nového vrtu.

Hana Štěpánová - starostka

Návrhy jízdnicích řádů v režii společnosti IREDO a.s. mají nedostatky

V minulém Občasníku jsem informovala krátce, že v Pardubickém a Královehradeckém kraji je připravována optimalizace regionální dopravy (IREDO). Společnost OREDO, která změny připravuje, slibuje, že by optimalizace měla do systému vnést úspory a zároveň by se dopravní obslužnost měla zlepšit. V srpnu 2011 (s měsíčním zpožděním) se na webových stránkách (www.oredocz) objevil konečně avizovaný přehled navrhovaných jízdnicích řádů, které vejdou v účinnost v prosinci 2011. Je moc hezké a chvályhodné, že nám množství spojů přibýlo, to byl výsledek konstatování při prvním pohledu. Při druhém podrobnějším pohledu to

bylo již trochu horší. **Jaksi se nám ze systému vytratil pracující člověk, student a žák.** Navržené autobusy měly jezdit sice v pravidelných intervalech, ale ne tak jak občané potřebují především ráno do práce a děti do školy a poté zase zpět. Podobný posun v nových jízdních řádech zaznamenaly vesměs i všechny další vesnice v Pardubickém kraji. U nás začalo připomínkové řízení ze strany občanů a všem nespokojeným bylo vyhověno tím, že jejich požadavky byly sumarizovány a odeslány na společnost OREDO s odůvodněním, proč který konkrétní spoj existoval a chceme jeho zachování nebo rozšíření, protože chyběl. Zároveň proběhla i jednání mezi sousedními vesnicemi, abychom vznášeli požadavky, vyhovující všem vesnicím na jedné trati. Schůzka starostů s firmou OREDO v Litomyšli proběhla bouřlivě, pracovníci firmy přislíbili, že naše oprávněné požadavky vezmou v úvahu. Poté následovala ještě další dvě jednání již v užším kruhu, abychom měli dostatek prostoru na vyjednávání. Připomínky z naší obce odešly dvakrát i písemně. V současné době je na světě návrh opravený, kdy tři linky jsou spojeny do jedné. Je již podstatně lepší a připomínky občanů jsou jen v minimální míře. Byly opět v termínu odeslány písemně na zapracování do nového jízdního řádu. Nyní vyčkejme definitivního rozhodnutí.

-HŠ-

Ze života obce

- Od firmy EKO-KOM a.s. jsme obdrželi **odměnu za tříděný odpad** za období od 1.4. do 30. 6. 2011 ve výši 21.000 Kč.

- **Co je dalšího letos již hotovo:** Na počátku července 2011 byly **opraveny místní komunikace**, jednalo se o nejnnutnější opravu po zimě. V zahradě MŠ jsou instalovány pro děti další **dva herní prvky**. V budově MŠ v chodbě k jídelně byla **opravena** v důsledku drobného defektu na vodovodním vedení **vlhká zeď**. Potrubí je opraveno a zeď nově obložena. V Říkovcích byla opravena mezi Tobiášovými a Stráníkovými **vodoteč**, kterou bude odtékat voda z domovních čistíren do potoka od nového sídliště. Pro hasiče pro případ kalamit byla zakoupena nová **řetězová pila** Husquarna. V ZŠ byla provedena plánovaná oprava **řídící jednotky kotlů**. Ve všech našich vesnicích je již namontován **bezdrátový rozhlas** a na obecním úřadě máme novou vysílací jednotku.

- Rekonstrukce vedení nízkého napětí v Morašicích letos neproběhne, nebude se tím pádem dělat ani nové osvětlení. Peníze, které jsme si na toto šetřili, budou přesunuty na jinou akci, to je na „**Výstavbu infrastruktury pro 11 RD Říkovice**“. Ještě letos bude pokračováno ve **výstavbě komunikací**. Práce dle plánu měla být dokončena v roce 2012, ale takto bylo dohodnuto, že stavební firma bude pokračovat ještě letos, jak to jejich harmonogram a počasí dovolí, aby nebyly porušeny technologie prací. Na sídlišti jsou prodány již tři parcely. Na jaře 2012 se objeví první hrubé stavby.

- **Pojízdná prodejna** pana Horyny již více než 3 měsíce neobsluhuje naše vesnice Říkovice, Lažany a Višňáry. Na základě podnětu z naší obce byl Mikroregionem Litomyšlsko vyzván k vysvětlení. Protože má finanční problémy, prodejnu - auto vrátil zpět Mikroregionu a nechce již vesnice prodejnu obsluhovat. Mikroregion Litomyšlsko nyní hledá jiného provozovatele pojízdné prodejny. Pokud byste náhodou měli typ, oznamte jej na obecním úřadu.

- Připomínáme těm občanům, kdo chce nechat v dohledné době **vyvézt žumpu**, či septik na čistírnu odpadních vod v Morašicích, abyste tak učinili před příchodem mrazů, nebo do 1. 11. 2011. Pak dojde k vyčištění potrubí a možnost uložení bude zase až na jaře 2012.

Mgr. Hana Štěpánová

Svoz velkoobjemného odpadu, ale jen pro Lažany, Říkovice a Višňáry

Morašičtí opět odpad na návsi hromadit nebudou, mají možnost jej odkládat do sběrného dvora. Obyvatelé ostatních našich vesnic již také navázejí odpad do sběrného dvora, ale pro ty, kterým to činí potíže, bude zase tradiční sběr v místě bydliště. Odpad můžete shromáždit **v úterý 4. října 2011 ODPOLEDNE na určených místech**. Zůstane venku ležet do rána, proto jej umístěte tak, aby nepřekážel projíždějícím autům a autobusům. Ve středu 5. října přijede auto na svoz velkoobjemného odpadu (**starý koberec, linoleum, umyvadlo, skříň, kočárek, postel, gauč, matrace, lyže a jiná vysloužilá veteš**). Nevezmou, a proto tam nenoste: lednice, mrazničky, televize, baterie z aut, pneumatiky, papír, plasty. S tím musíte do dvora u OÚ.

Místa k uložení: Višňáky u žlutého u kontejnerů, Říkovice u školy u kontejnerů, Lažany u zastávky.

-HŠ-

Toulky moraišickou minulostí

To vše odnesl čas. Dne 1. září 2011 uplynulo 60 let od otevření jednoho oddělení mateřské školy, které bylo umístěno ve třídě na dolní chodbě v budově základní školy. Toto nové zařízení nebylo v obci vítáno s velkým nadšením. Většina žen pracovala v soukromém zemědělství a maminky byly zvyklé vodit s sebou děti na pole, nebo jejich péči o ně svěřovat babičkám. Iniciátorkou otevření MŠ byla učitelka prvního stupně osmiletky Pavla Huráňová a zároveň byla pověřena jejím řízením. Prvními pracovnicemi byly Marie Stráníková, učitelka a Marie Pavlišová, pěstounka. Úklid a stravování bylo zajišťováno pracovnicemi osmiletky paní Koslerovou a Marií Němcovou, řízení MŠ zajišťoval ředitel základní školy Václav Sýkora a později L. Pulkrábek. Od roku 1956 se školka osamostatnila a funkci ředitelky zastávala Věra Vysoká. V té době docházelo 20-25 dětí, na provoz byla vyčleněna částka 2.100 Kč ročně. V roce 1959 nastoupila jako ředitelka Bohumila Trávníčková a působila zde do roku 1991. V roce 1960 bylo zařízení školky přestěhováno z dolní třídy o patro výše, bylo třeba z hygienických důvodů přemístit stravování žáků osmiletky z chodby do třídy, kde byla zřízena jídelna. Tímto opatřením byl ztížen provoz MŠ – pohyb malých dětí po schodišti, donáška jídla a nádobí do poschodí, střetávání dětí MŠ a žáků základní školy na WC a v šatně, bezhlučný pohyb po chodbách v době vyučování atp. Kapacita školky byla 25 dětí, překračována byla až o 5 dětí. Zájem o školku velice vzrůstal. Stát tehdy přispíval na stravování značnou měrou, takže mnoho rodin neplatilo nic.

V dalších letech se usiluje o umístění mateřské školy do jiného objektu a o vybudování hřiště. Docházka stále stoupá, v letních měsících byla až 32 dětí. Maminky žádají jeselské oddělení. V tomto počtu dětí bylo 7 dětí mladších tří let. Prostory však chyběly.

V roce 1970 bylo započato s budováním hřiště pro děti MŠ na Prutě (u Eliášových). Tento pozemek byl již třetí, kde se hřiště začalo budovat. Byl vybrán velmi dobře v blízkosti školy, mimo provoz silnice a chráněn před západními větry. Hřiště bylo postupně vybavováno zařízeními: pískoviště, houpačka, kolotoč, prolézačky, lavičky i provizorně voda. Za pěkného počasí téměř celodenně využíváno v odpoledních hodinách i družinou ze základní školy. Na vybavení hřiště přispívala i obec Újezdec zakoupením houpačky. Rozpočet na provoz MŠ stoupl na 5 tisíc korun. V roce 1972 rozpočet byl 10 tisíc, část byla věnována na zařízení hřiště a na nákup hraček. V roce 1975 byla ze třídy odstraněna stará nevyhovující kamna a stupínek. V tomto roce bylo započato s nákupem zařízení pro plánované otevření druhého oddělení MŠ v bytě po Václavu Sýkorovi. Toto oddělení bylo otevřeno 5. prosince s kapacitou 15 dětí. Tato byla překračována až na 17 dětí. Prostory malé, podařilo se však vytvořit rodinné prostředí pro malé děti mimo prostor základní školy.

V roce 1978 proběhly práce na přeložce silnice a počátek budování nového areálu mateřské školy. Z prostředků ONV zakoupeno piano a rytmická souprava pro hudební výchovu. V dalším roce dětská kuchyňka pro hry a magnetofon.

V roce 1980 – 81 probíhala usilovná práce na stavbě MŠ. Byl uskutečněn nákup nového zařízení v částce 90 tisíc Kč. Školka byla budována v akci „Z“, rodiče i ostatní občané odpracovali nespočet brigádnických hodin v odpoledním čase i po sobotách. Školku bylo třeba uklidit, vybavit nábytkem, záclonami, závěsy, hračkami a přestěhovat zařízení ze základní školy. Díky mnoha obětavým pracovníkům i funkcionářům národního výboru se vše podařilo do 29. srpna 1981 dokončit, kdy byla školka slavnostně otevřena. Čtyřmilionové dílo začalo sloužit svému účelu. Školka byla krásná, voněla novotou a v tehdejší době jedna z nejhezčích v okrese. Nutno zde vzpomenout na pana Jaroslava Krejsu staršího, který byl duší celé stavby a po uvedení školky do provozu ještě několik let pomáhal zařizovat a upravovat zahradu kolem celého areálu. Velký kus práce odvedli též tehdejší předseda místního národního výboru Ing. Jiří Šiša a paní Vlasta Vdehnalová při administrativních záležitostech (nepřeberné množství faktur a dodacích listů). Uznání patří i paní Haně Němcové, která na stavbě obětavě pracovala od počátku a později se stala zaměstnankyní školky.

V prvním roce byla v provozu tři úplně obsazená oddělení, pracovalo zde deset zaměstnanců, z toho šest učitelek a čtyři provozní pracovnice. V dalším roce bylo dětí méně, v provozu jen dvě oddělení, rovněž zaměstnanců ubylo. V roce 1983 začal třetí pavilon sloužit k vyučování 1. třídy základní školy a sloužil až do roku 1990.

Od otevření MŠ až do roku 1990 hradilo provoz jednotné zemědělské družstvo, to je náklady na elektrickou energii, vodu, platy provozních zaměstnankyň, pomůcky a hračky. Platy učitelek hradil školský odbor ONV. Dokončení vybavení zahrady houpačkami, průlezkami atp. financoval místní národní výbor. Aby družstvo snížilo vysoké náklady na provoz, účtovalo v r. 1989 jiným podnikům 388,- Kč za měsíc na jedno dítě.

V roce 1990 přešly náklady na celý provoz MŠ pod správu MNV. V rámci dalších úsporných opatření se přestěhovala jídelna z budovy základní školy do upravených prostor v mateřské škole.

Po mnoho let se děti a učitelky mateřské školy účastnily veřejného života v obci, zajišťovaly kulturní vložky při vítání občánků, při besedách s důchodci, schůzích JZD a dalších oslavách. Život běží dál a o dalších událostech přistě.

Pro Občasník připravila **Bohumila Trávníčková**

